

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 4 marca 2019 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. stwierdził, że M. T. nie podlega od 14 października 2013 roku do 31 lipca 2018 roku ubezpieczeniom społecznym tj. ubezpieczeniu emerytalnemu, ubezpieczeniom rentowym, ubezpieczeniu chorobowemu, ubezpieczeniu wypadkowemu jako pracownik u płatnika składek P. T.. W uzasadnieniu wskazano, że organ rentowy powziął wątpliwość co do faktycznego świadczenia pracy przez M. T. i w celu wyeliminowania przypadków wykorzystywania przepisów do uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego została przeprowadzona kontrola doraźna w zakresie prawidłowości i rzetelności obliczania składek na ubezpieczenia społeczne oraz innych składek, do których pobierania zobowiązany jest Zakład oraz ogłaszanie do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego w firmie (...). Zdaniem organu rentowego wyniki przeprowadzonej kontroli dowodzą, iż umowa o pracę i zgłoszenie do ubezpieczeń były czynnościami pozornymi dokonаныmi jedynie celem uzyskania tytułu do ubezpieczeń i skorzystania z świadczeń w związku z chorobą dla M. T..

/decyzja – k. 87-91 akt ZUS/

P. T. w dniu 17 kwietnia 2019 roku złożył odwołanie od powyższej decyzji i wniósł o jej zmianę poprzez uznanie, że jego ojciec M. T. podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu emerytalnemu, rentownemu, chorobowemu, wypadkowemu w spornym okresie w jego firmie. W uzasadnieniu odwołania wskazał, iż nie zgadza się ze stanowiskiem organu rentowego wyrażonym w skarżonej decyzji.

/odwołanie - k. 3-7 odwrót akt VIII U 1458/19/

M. T. w dniu 29 kwietnia 2019 roku również odwołał się od powyższej decyzji dnia 30 lipiec 2014 roku, wnosząc o jej zmianę poprzez uznanie, że podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu emerytalnemu, rentownemu, chorobowemu, wypadkowemu w spornym okresie u płatnika składek P. T..

/odwołanie - k. 3-7 odwrót/

W odpowiedziach na odwołanie z dnia 17 maja 2019 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o ich oddalenie oraz łączne rozpoznanie spraw. W uzasadnieniu organ rentowy wywodził, jak w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

/odpowiedź na odwołanie - k. 3-7 odwrót, odpowiedź na odwołanie - k. 8-10 akt VIII U 1458/19/

Postanowieniem z dnia 4 lipca 2019 roku Sąd Okręgowy w Łodzi połączył sprawę z odwołania P. T. ze sprawą z odwołania M. T. do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia pod sygn. akt VIII U 1455/19.

/postanowienie - k. 12 akt VIII U 1458/19/

W piśmie procesowym z dnia 23 września 2019 roku pełnomocnik wnioskodawcy M. T. poparł jego odwołanie.

/pismo – k. 28-29/

Na rozprawie w dniu 22 września 2020 roku pełnomocnik wnioskodawcy M. T. poparł odwołanie i wniósł o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, wnioskodawca P. T. poparł odwołanie, pełnomocnik organu rentowego wniósł o ich oddalenie i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych

/stanowisko stron 00:02:02, 01:48:46 – płyta CD k. 236/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony M. T. jest z zawodu technikiem mechanikiem. Posiada doświadczenie zawodowe na stanowisku dyspozytora i zastępcy kierownika transportu (w (...) Zakładach (...)).

/zeznania wnioskodawcy P. T. 01:18:12, 01:29:13 - płyta CD k. 236; 01:18:12 - płyta CD k. 236 w zw. z 00:03:37, 00:12:54, 00:23:33 – płyta CD k. 99, zeznania wnioskodawcy M. T. 00:04:21, 00:35:13, 00:41:05, 00:55:59, 01:03:55 - płyta CD k. 236/

M. T. ukończył kurs logistyczny w (...) Stowarzyszeniu (...).

/zeznania wnioskodawcy P. T. 01:18:12, 01:29:13 - płyta CD k. 236; 01:18:12 - płyta CD k. 236 w zw. z 00:03:37, 00:12:54, 00:23:33 – płyta CD k. 99, zeznania wnioskodawcy M. T. 00:04:21, 00:35:13, 00:41:05, 00:55:59, 01:03:55 - płyta CD k. 236/

Ubezpieczony posiada uprawnienia do kierowania pojazdami mechanicznymi kategorii: AM, BI, B, B+E, C1, C, C1+E, C+E i T.

/zeznania wnioskodawcy P. T. 01:18:12, 01:29:13 - płyta CD k. 236; 01:18:12 - płyta CD k. 236 w zw. z 00:03:37, 00:12:54, 00:23:33 – płyta CD k. 99, zeznania wnioskodawcy M. T. 00:04:21, 00:35:13, 00:41:05, 00:55:59, 01:03:55 - płyta CD k. 236, orzeczenie psychologiczne – k. 36 akt ZUS oraz cz. A akt osobowych ubezpieczonego,

M. T. posiada znajomość języka rosyjskiego w stopniu biegłym, języka niemieckiego w stopniu dostatecznym i języka angielskiego w stopniu podstawowym.

/zeznania wnioskodawcy P. T. 01:18:12, 01:29:13 - płyta CD k. 236; 01:18:12 - płyta CD k. 236 w zw. z 00:03:37, 00:12:54, 00:23:33 – płyta CD k. 99, zeznania wnioskodawcy M. T. 00:04:21, 00:35:13, 00:41:05, 00:55:59, 01:03:55 - płyta CD k. 236/

Ubezpieczony M. T. od 25 listopada 1997 roku prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą pod firmą (...) M. T. z siedzibą w Ł., ul. (...), jako adres do doręczeń wskazano Ł., ul. (...). Przeważającym przedmiotem działalności jest sprzedaż hurtowa i detaliczna pozostałych pojazdów samochodowych, z wyłączeniem motocykli. Ponadto w ramach działalności prowadził zakład blacharsko – lakierniczy. Zatrudniał pracowników.

/bezsporne, wpis do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej – k. 65 akt ZUS, zeznania wnioskodawcy P. T. 01:18:12, 01:29:13 - płyta CD k. 236; 01:18:12 - płyta CD k. 236 w zw. z 00:03:37, 00:12:54, 00:23:33 – płyta CD k. 99, zeznania wnioskodawcy M. T. 00:04:21, 00:35:13, 00:41:05, 00:55:59, 01:03:55 - płyta CD k. 236/

Bezpośrednio przed zgłoszeniem do ubezpieczeń społecznych z tytułu spornej umowy o pracę ubezpieczony posiadał tytuł do ubezpieczenia społecznego z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej. W związku z zawarciem spornej umowy o pracę z dniem 14 października 2013 roku dokonał zgłoszenia do ubezpieczenia zdrowotnego z tytułu prowadzenia działalności. Ponownego zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych z tytułu prowadzenia działalności dokonał z dniem 1 sierpnia 2018 roku, po ustaniu tytułu ubezpieczenia związanego ze sporną umową o pracę.

/bezsporne/

Płatnik składek P. T. ukończył szkołę gastronomiczną oraz studia na kierunku zarządzanie i marketing. Nie posiada uprawnień do kierowania samochodami ciężarowymi.

/zeznania wnioskodawcy P. T. 01:18:12, 01:29:13 - płyta CD k. 236; 01:18:12 - płyta CD k. 236 w zw. z 00:03:37, 00:12:54, 00:23:33 – płyta CD k. 99/

Płatnik składek P. T. od 1 kwietnia 2008 roku prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą pod firmą (...) z siedzibą w Ł., ul. (...) (wskazano równocześnie jako adres do doręczeń), dodatkowym miejscem wykonywania

działalności jest Huta (...). Przeważającym przedmiotem działalności jest transport drogowy towarów (krajowy i międzynarodowy). Pozostała wykonywana działalność to m.in. sprzedaż hurtowa i detaliczna samochodów osobowych i furgonetek, sprzedaż hurtowa i detaliczna pozostałych pojazdów samochodowych, konserwacja i naprawa pojazdów samochodowych, wynajem i dzierżawa samochodów osobowych i furgonetek, wynajem i dzierżawa pozostałych samochodów osobowych, z wyłączeniem motocykli. W ramach prowadzonej działalności płatnik składek dysponował 2-4 samochodami (w ramach umów leasingu) i zatrudniał kierowców.

/bezsporne, wpis do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej – k. 66-67 akt ZUS, k. 79, zaświadczenie o zmianie wpisu do ewidencji – k. 78-78 odwrót, zeznania wnioskodawcy P. T. 01:18:12, 01:29:13 - płyta CD k. 236; 01:18:12 - płyta CD k. 236 w zw. z 00:03:37, 00:12:54, 00:23:33 – płyta CD k. 99, zeznania wnioskodawcy M. T. 00:04:21, 00:35:13, 00:41:05, 00:55:59, 01:03:55 - płyta CD k. 236/

Z dniem 1 kwietnia 2019 roku płatnik składek zawiesił wykonywanie działalności gospodarczej.

/bezsporne, wpis do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej –k. 79/

Równolegle do prowadzenia działalności gospodarczej płatnik składek P. T. od 10 sierpnia 2013 roku do 23 listopada 2016 roku był zatrudniony na terenie Wielkiej Brytanii. Z tego tytułu podlegał ustawodawstwu brytyjskiemu.

/notatka służbowa – k. 49, k. 40 akt ZUS, zeznania wnioskodawcy P. T. 01:18:12, 01:29:13 - płyta CD k. 236; 01:18:12 - płyta CD k. 236 w zw. z 00:03:37, 00:12:54, 00:23:33 – płyta CD k. 99, zeznania wnioskodawcy M. T. 00:04:21, 00:35:13, 00:41:05, 00:55:59, 01:03:55 - płyta CD k. 236, zeznania świadka D. T. 00:35:07, 00:41:57 – płyta CD k. 99, zeznania świadka Z. G. 00:44:10, 00:49:04 – płyta CD k. 99, zeznania świadka S. G. 00:53:08, 00:58:59 – płyta CD k. 99, zeznania świadka A. S. 01:02:15, 01:07:17 – płyta CD k. 99, zeznania świadka W. M. 00:05:01 - płyta CD k. k. 115/

Płatnik składek na terenie Wielkiej Brytanii był zatrudniony głównie na stanowisku ochroniarza przy obsłudze monitoringu. Pracował w systemie zmianowym. Obsługiwał 6 kamer.

/zeznania wnioskodawcy P. T. 01:18:12, 01:29:13 - płyta CD k. 236; 01:18:12 - płyta CD k. 236 w zw. z 00:03:37, 00:12:54, 00:23:33 – płyta CD k. 99/

M. T. jest ojcem P. T..

/bezsporne/

Płatnik składek zatrudniał w okresie od 1 października 2013 roku do 31 grudnia 2018 roku października 2014 roku następujących pracowników:

- w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku kierowcy: Z. G. (od 6 maja 2013 roku do 23 maja 2014 roku za wynagrodzeniem 1.600 zł brutto, dodatek funkcyjny 400 zł i dodatek szkodliwy 50 zł), S. G. (od 22 lipca 2013 roku do 1 lipca 2018 roku za wynagrodzeniem 1.600 zł brutto, dodatek funkcyjny 400 zł i dodatek szkodliwy 50 zł), W. M. (od 24 stycznia 2011 roku do 31 maja 2014 roku za wynagrodzeniem 1.500 zł brutto, dodatek 450 zł), A. S. (od 18 listopada 2013 roku do 25 stycznia 2017 roku za wynagrodzeniem 1.600 zł brutto, dodatek funkcyjny 450 zł),

- początkowo w 1/5 a następnie w 1/4 wymiaru czasu pracy na stanowisku księgowej D. T. (od 15 sierpnia 2012 roku do 11 maja 2015 roku za wynagrodzeniem 400 zł brutto).

Pracownicy zatrudnieni na stanowisku kierowców wykonywali pracę najczęściej za granicą, trasa zajmowała od tygodnia do 2-3 miesięcy, przerwa pomiędzy wyjazdami wynosiła około tygodnia. Samochody zdawali w bazie przy ul. (...).

Księgowa zajmowała się rozliczaniem wynagrodzeń w tym początkowo także rozliczaniem kierowców, dopóki tej ostatniej czynności nie przejęła firma mająca siedzibę w Z..

/wykaz pracowników płatnika składek – k. 74, akta osobowe Z. G. załączone do pisma procesowego z 721.02.2020 r. - k. 111, zeznania wnioskodawcy P. T. 01:18:12, 01:29:13 - płyta CD k. 236; 01:18:12 - płyta CD k. 236 w zw. z 00:03:37, 00:12:54, 00:23:33 – płyta CD k. 99, zeznania wnioskodawcy M. T. 00:04:21, 00:35:13, 00:41:05, 00:55:59, 01:03:55 - płyta CD k. 236, zeznania świadka D. T. 00:35:07, 00:41:57 – płyta CD k. 99, zeznania świadka Z. G. 00:44:10, 00:49:04 – płyta CD k. 99, zeznania świadka S. G. 00:53:08, 00:58:59 – płyta CD k. 99, zeznania świadka A. S. 01:02:15, 01:07:17 – płyta CD k. 99, zeznania świadka W. M. 00:05:01 - płyta CD k. k. 115/

W dniu 14 października 2013 roku sporządzono umowę o pracę pomiędzy P. T. (...) (reprezentowanego przez księgową D. T.) a M. T. na czas nieokreślony, w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowisku kierownika transportu, za wynagrodzeniem w wysokości 6.000,00 zł brutto miesięcznie. Jako miejsca wykonywania pracy określono teren całego kraju i UE.

/umowa o pracę – k. 27 akt ZUS oraz cz. B akt osobowych ubezpieczonego akt osobowych ubezpieczonego załączonych do pisma procesowego z 7.10.2019 r. - k. 74-75/

Sporządzono dokumentację związaną z zatrudnieniem M. T., w której znajdują się m.in.: zaświadczenie lekarskie o braku przeciwwskazań zdrowotnych do wykonywania pracy na stanowisku kierownika transportu z dnia 23 października 2013 roku, karta szkolenia wstępnego w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy, kwestionariusz dla pracownika, oświadczenie w zakresie zapoznania z ryzykiem zawodowym, oświadczenie pracownika o zapoznaniu się z przepisami bhp, informacja dla pracowników dotycząca równego traktowania w zatrudnieniu informacja dla pracownika o warunkach zatrudnienia (8-godzinna dobowo i 40-godzinna tygodniowa norma czasu pracy; wynagrodzenie wypłacane ostatniego dnia miesiąca w siedzibie zakładu), kwestionariusz osobowy dla pracownika.

/zaświadczenie lekarskie, kwestionariusz osobowy dla osoby ubiegającej się o zatrudnienie, karta szkolenia wstępnego w dziedzinie bhp, oświadczenia, informacje –k. 26, 30-31, 33-35, 37-39 akt ZUS oraz cz. A i B akt osobowych ubezpieczonego załączonych do pisma procesowego z 7.10.2019 r. - k. 74-75/

Nie sporządzono pisemnego zakresu obowiązków M. T..

/bezsporne/

P. T. dokonał zgłoszenia wnioskodawcy do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych w dniu 21 października 2013 roku, wskazując jako datę powstania obowiązku ubezpieczeń dzień 14 października 2013 roku.

/bezsporne, zgłoszenie do ubezpieczeń, informacja o wysyłce i potwierdzeniu – k. 28-29 akt ZUS oraz cz. B akt osobowych ubezpieczonego załączonych do pisma procesowego z 7.10.2019 r. - k. 74-75/

Z dniem 16 marca 2015 roku (tj. w trakcie trwania niezdolności do pracy ubezpieczonego) sporządzono wypowiedzenie zmieniające warunki płacy ubezpieczonego, podwyższając od 1 marca 2015 roku wynagrodzenie do kwoty 8.000,00 zł brutto.

/pismo wypowiedzające - k. 25 akt ZUS oraz cz. A i B akt osobowych ubezpieczonego załączonych do pisma procesowego z 7.10.2019 r. - k. 74-75/

W aktach osobowych brak jest list obecności podpisywanych przez M. T..

/bezsporne/

W aktach osobowych brak jest również dokumentów potwierdzających rozliczenie diet i kosztów podróży ubezpieczonego.

/bezsporne/

Upřednio płatnik składek nie zatrudniał nikogo na stanowisku wskazanym w spornej umowie o pracę.

/bezsporne/

W ramach zatrudnienia w (...) P. T. ubezpieczony wykonywał czynności związane z realizacją zleceń transportowych od klientów, tj. przygotowaniem i nadzorowaniem wykonywania transportu oraz nadzorowaniem i rozliczaniem kierowców z wykonanych tras. W szczególności przydzielał telefonicznie kierowcom konkretne zlecenia, przygotowywał samochody do trasy (tankował paliwo i serwisował), wydawał kierowcom samochody i kluczyki, a po wykonanych trasach odbierał od nich samochód, kluczyki i kartę. Zajmował się również odzyskiwaniem długów firmowych (w tym celu 3-krotnie jeździł do D. w Niemczech) i pozyskiwaniem nowych kontrahentów. Czynności te wykonywał na terenie kraju (głównie w siedzibie firmy) i na terenie Unii Europejskiej.

/korespondencja e-mailowa w okresie od 29 października 2013 roku do 13 lutego 2017 roku – k. 34 – 71, wezwanie do zapłaty płatnika składek względem kontrahenta – k. 76-77, zeznania wnioskodawcy P. T. 01:18:12, 01:29:13 - płyta CD k. 236; 01:18:12 - płyta CD k. 236 w zw. z 00:03:37, 00:12:54, 00:23:33 – płyta CD k. 99, zeznania wnioskodawcy M. T. 00:04:21, 00:35:13, 00:41:05, 00:55:59, 01:03:55 - płyta CD k. 236, zeznania świadka D. T. 00:35:07, 00:41:57 – płyta CD k. 99, zeznania świadka Z. G. 00:44:10, 00:49:04 – płyta CD k. 99, zeznania świadka S. G. 00:53:08, 00:58:59 – płyta CD k. 99, zeznania świadka A. S. 01:02:15, 01:07:17 – płyta CD k. 99, zeznania świadka W. M. 00:05:01 - płyta CD k. k. 115/

W czasie nieobecności ubezpieczonego kierowcy zdawali kluczyki i dokumenty księgowej, ewentualnie płatnikowi składek.

/zeznania świadka S. G. 00:53:08, 00:58:59 – płyta CD k. 99/

M. T. wydawał polecenia zatrudnionym u płatnika składek wszystkim pracownikom (kierowcom, księgowej).

/zeznania wnioskodawcy P. T. 01:18:12, 01:29:13 - płyta CD k. 236; 01:18:12 - płyta CD k. 236 w zw. z 00:03:37, 00:12:54, 00:23:33 – płyta CD k. 99, zeznania wnioskodawcy M. T. 00:04:21, 00:35:13, 00:41:05, 00:55:59, 01:03:55 - płyta CD k. 236, zeznania świadka D. T. 00:35:07, 00:41:57 – płyta CD k. 99, zeznania świadka Z. G. 00:44:10, 00:49:04 – płyta CD k. 99, zeznania świadka S. G. 00:53:08, 00:58:59 – płyta CD k. 99, zeznania świadka A. S. 01:02:15, 01:07:17 – płyta CD k. 99, zeznania świadka W. M. 00:05:01 - płyta CD k. k. 115/

Ubezpieczony wypłacał wynagrodzenia zatrudnionym kierowcom początkowo oraz w razie potrzeby w formie gotówki. Później wynagrodzenia realizowano w formie przelewu.

/zeznania świadka Z. G. 00:44:10, 00:49:04 – płyta CD k. 99, zeznania świadka S. G. 00:53:08, 00:58:59 – płyta CD k. 99, zeznania świadka A. S. 01:02:15, 01:07:17 – płyta CD k. 99/

M. T. był upoważniony do podpisywania wszystkich dokumentów w imieniu pracodawcy. Posiadał dostęp do wszystkich firmowych kont bankowych oraz kont na giełdach transportowych.

/zeznania wnioskodawcy P. T. 01:18:12, 01:29:13 - płyta CD k. 236; 01:18:12 - płyta CD k. 236 w zw. z 00:03:37, 00:12:54, 00:23:33 – płyta CD k. 99, zeznania wnioskodawcy M. T. 00:04:21, 00:35:13, 00:41:05, 00:55:59, 01:03:55 - płyta CD k. 236, zeznania świadka D. T. 00:35:07, 00:41:57 – płyta CD k. 99/

Z rocznej karty ewidencji obecności w pracy ubezpieczonego za lata 2013-2014 wynika, iż świadczył on pracę u płatnika składek we wszystkie dni robocze od 14 października do 29 grudnia 2013 roku, od 8 stycznia do 30 stycznia i od 5 do 8 maja 2014 roku w wymiarze 8 godzin dziennie.

W karcie ewidencji wskazano, że ubezpieczony korzystał z urlopu wypoczynkowego w okresie od 1 października do 5 listopada 2014 roku (26 dni) z zaznaczeniem, że anulowano zwolnienie lekarskie do 5 listopada 2014 roku. W karcie pracy z kolei podano, że urlop wykorzystał w okresie od 1 października do 31 października 2014 roku (23 dni).

W karcie pracy i karcie ewidencji podano, że pomiędzy okresami obecności w pracy a zwolnieniami lekarskimi ubezpieczony korzystał z urlopu bezpłatnego (6-30 września 2014 roku) bądź wykazywał nieobecności usprawiedliwione (31 grudnia 2014 roku – wskazane w karcie pracy).

Istnieją rozbieżności pomiędzy kartą ewidencji a kartą pracy w zakresie obecności ubezpieczonego w pracy (np. 2 maja, od 3 listopada do 5 listopada 2014 roku - w karcie ewidencji zaznaczono, że nie świadczył pracy a w karcie pracy wskazano, że ją świadczył) oraz wymiaru wykorzystanego urlopu za 2014 rok (w karcie ewidencji wskazano 26 dni a w karcie pracy 23 dni).

Z kart pracy za lata 2015- 2017 wynika, że świadczył on pracę u płatnika składek we wszystkie dni robocze od 2 stycznia do 10 marca, od 9 grudnia do 31 grudnia 2015 roku, od 4 stycznia do 26 stycznia, od 8 lutego do 11 marca 2016 roku, od 10 stycznia do 31 marca 2017 roku.

/roczne karty ewidencji obecności w pracy za lata 2013- 2014 - k. 15, k. 24 akt ZUS oraz cz. B i C akt osobowych ubezpieczonego, karty pracy za lata 2014-2017 - k. 10, k. 13, k. 16 akt ZUS oraz cz. B i C akt osobowych ubezpieczonego załączonych do pisma procesowego z 7.10.2019 r. - k. 74-75/

Nie sporządzono rocznych kart ewidencji obecności w pracy czy kart pracy za lata 2018-2019.

/bezsporne/

Ubezpieczony nie korzystał w trakcie zatrudnienia z urlopów wypoczynkowych i nie został mu wypłacony ekwiwalent za niewykorzystany urlop wypoczynkowy.

/bezsporne, zeznania wnioskodawcy M. T. 00:04:21, 00:35:13, 00:41:05, 00:55:59, 01:03:55 - płyta CD k. 236, zeznania świadka D. T. 00:35:07, 00:41:57 – płyta CD k. 99/

Ubezpieczony od wielu lat ma problemy ze schorzeniami kręgosłupa.

/bezsporne/

Począwszy od 2002 roku ubezpieczony cierpi na zespół obturacyjnego bezdechu sennego. Pozostaje pod opieką specjalistycznego Ośrodka. Korzysta z aparatu do leczenia bezdechu.

/dokumentacja medyczna – koperta k. 164, koperta k. 184, faktura VAT – k. 161/

W dniu 30 stycznia 2014 roku M. T. doznał w trakcie zatrudnienia złamania kostki bocznej podudzia prawego bez przemieszczenia. Sporządzono protokół powypadkowy. Ubezpieczony korzystał z ortozy stawu skokowego.

/dokumentacja medyczna – k. 20 akt ZUS oraz cz. B akt osobowych ubezpieczonego, k. 32, koperta k. 179, koperta k. 184, koperta k. 196, dokumentacja orzecznicza – lekarska ZUS – k. 19 akt ZUS oraz cz. C akt osobowych ubezpieczonego, decyzja ZUS – k. 18 akt ZUS oraz cz. C akt osobowych ubezpieczonego załączonych do pisma procesowego z 7.10.2019 r. - k. 74-75, protokół powypadkowy – k. 58 odwrót -k. 60 akt ZUS oraz k. 33, zestawienie NFZ za lata 2013-2019 – k. 132-134 , faktura VAT – k. 202/

Ubezpieczony korzystał w okresie od 4 do 25 września 2014 roku (tj. w okresie korzystania z urlopu bezpłatnego od 6 do 30 września 2014 roku) z Sanatorium (...) S.A. w W. z powodu choroby zwyrodnieniowej kręgosłupa i następstw urazów kończyny dolnej.

/dokumentacja medyczna – koperta k. 193/

W latach 2015 -2016 M. T. był pod opieką poradni urologicznej z powodu rozrostu gruczołu krokowego

/dokumentacja medyczna – koperta k. 205, koperta k. 184/

Od maja 2016 roku ubezpieczony pozostaje pod opieką poradni neurologicznej z powodu zespołu bólowego na tle zmian zwyrodnieniowych kręgosłupa.

/dokumentacja medyczna – koperta k. 190, k. 219, koperta k. 184/

M. T. pozostaje od 2017 roku pod opieką poradni rehabilitacyjnej z powodu zaburzeń korzeni nerwów rdzeniowych i splotów nerwowych oraz poradni ortopedycznej z powodu zmian zwyrodnieniowych kręgosłupa i następstw urazów kończyn dolnych.

/dokumentacja medyczna – koperta k. 187, koperta k. 205, koperta k. 208, k. 218-218 odwrot/

Wnioskodawca M. T. korzystał w okresie od 13 lutego do 6 marca 2017 roku (tj. w okresie wskazanym w karcie pracy za 2017 r. jako okres obecności w pracy) z Sanatorium (...) w P. z powodu choroby zwyrodnieniowej kręgosłupa i następstw urazów kończyn dolnych.

/dokumentacja medyczna – koperta k. 181/

Ubezpieczony korzystał w okresie od 3 stycznia 2018 roku do 24 stycznia 2018 roku z Sanatorium (...) Grupa (...) S.A. w P. z powodu innych spondylozów i następstw urazów kończyn dolnych.

/dokumentacja medyczna – koperta k. 208/

Ze złożonych przez płatnika składek imiennych raportów miesięcznych o wypłaconych świadczeniach i przerwach w opłacaniu składek wynika, że M. T. był niezdolny do pracy z powodu choroby w okresach od 31 grudnia 2013 roku do 7 stycznia 2014 roku, od 31 stycznia 2014 roku do 30 kwietnia 2014 roku, od 9 maja 2014 roku do 5 września 2014 roku, od 1 października 2014 roku do 31 października 2014 roku (tj. okresie wskazanym w karcie ewidencji czasu pracy i karcie pracy jako urlop wypoczynkowy), od 6 listopada 2014 roku do 31 grudnia 2014 roku, od 11 marca 2015 roku do 7 grudnia 2015 roku, od 27 stycznia 2016 roku do 7 lutego 2016 roku, od 14 marca 2016 roku do 9 stycznia 2017 roku, od 3 kwietnia 2017 roku do 29 lipca 2018 roku.

/wypłacone świadczenia – k. 61-64 akt ZUS, notatka służbowa – k. 40-41 akt ZUS, dokumentacja medyczna - cz. C akt osobowych ubezpieczonego załączonych do pisma procesowego z 7.10.2019 r. - k. 74-75/

Z protokołu kontroli organu rentowego m.in. w zakresie prawidłowości i rzetelności obliczania składek, do których pobierania zobowiązany jest zakład oraz zgłaszania do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego wynika, że w okresie objętym kontrolą (lata 2015 – 2017) płatnik składek nie ustalał uprawnień do świadczeń pieniężnych z ubezpieczenia społecznego oraz nie wypłacał świadczeń pieniężnych z ubezpieczenia społecznego.

/protokół kontroli – k. 45-48 akt ZUS/

P. T. nie zatrudnił nikogo na zastępstwo w trakcie nieobecności ubezpieczonego.

/bezsporne, zeznania wnioskodawcy P. T. 01:18:12, 01:29:13 - płyta CD k. 236; 01:18:12 - płyta CD k. 236 w zw. z 00:03:37, 00:12:54, 00:23:33 – płyta CD k. 99, zeznania wnioskodawcy M. T. 00:04:21, 00:35:13, 00:41:05, 00:55:59, 01:03:55 - płyta CD k. 236, zeznania świadka D. T. 00:35:07, 00:41:57 – płyta CD k. 99/

Czynności mu powierzone wykonywał płatnik składek.

/bezsporne, zeznania wnioskodawcy P. T. 01:18:12, 01:29:13 - płyta CD k. 236; 01:18:12 - płyta CD k. 236 w zw. z 00:03:37, 00:12:54, 00:23:33 – płyta CD k. 99/

Z kart wynagrodzeń z badanego okresu wynika, że płatnik składek wypłacił ubezpieczonemu wynagrodzenie netto:

- za październik 2013 roku w wysokości 2.610,83 zł, listopad 2013 roku – 4.247,43 zł, grudzień 2013 roku – 4.219,02 zł (w tym wynagrodzenie chorobowe);

- za styczeń 2015 roku – 4.247,43 zł, za luty 2015 roku - 4.247,43 zł, za marzec 2015 roku – 3.299,46 zł (w tym wynagrodzenie chorobowe), za grudzień 2015 roku – 4.340,13 zł;

- za styczeń 2016 roku – 5.269,10 zł (w tym wynagrodzenie chorobowe), za luty 2016 roku – 5.120,57 zł (w tym wynagrodzenie chorobowe), za marzec – 2.519,03 zł (w tym wynagrodzenie chorobowe).

Brak jest pokwitowania odbioru wynagrodzenia przez ubezpieczonego.

/karty wynagrodzeń za lata 2013, 2015 -2016 – k. 9, k. 12, k. 23 akt ZUS oraz cz. B i C akt osobowych ubezpieczonego, informacje o dochodach oraz o pobranych zaliczkach na podatek dochodowy od osób fizycznych za lata 2013 -2017 – k. 5-5 odwrót, k. 7-7 odwrót, k. 11-11 odwrót, k. 14-14 odwrót, 22-22 odwrót akt ZUS oraz cz. B i C akt osobowych ubezpieczonego załączonych do pisma procesowego z 7.10.2019 r. - k. 74-75/

Płatnik składek przelał na rachunek bankowy M. T. następujące kwoty tytułem: (...):

- w dniu 17 lutego 2014 roku – 5.000,00 zł i 3.000,00 zł;

- w dniu 18 lutego 2014 roku – 8.000,00 zł.

/potwierdzenia przelewu – k. 241-243/

W aktach osobowych ubezpieczonego brak jest pisma rozwiązującego z nim umowę o pracę oraz świadectwa pracy.

/bezsporne/

Z dniem 1 sierpnia 2018 roku dokonano wyrejestrowania ubezpieczonego z ubezpieczeń społecznych.

/bezsporne/

Nie zatrudniono nikogo na miejsce ubezpieczonego.

/bezsporne/

Z tytułu prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej płatnik składek w latach 2013-2019 osiągnął następujące przychody, koszty wyniosły odpowiednio:

- w 2013 roku - 963.307,98 zł (przychód), 1.057.700,56 zł (koszty);

- w 2014 roku - 970.786,19 zł (przychód), 2.154,58 zł (zakup towarów i materiałów), 957.646,33 zł (koszty);

- w 2015 roku – 623.727,65 zł (przychód), 12.271,20 zł (zakup towarów i materiałów), 767.812,78 zł (koszty);

- w 2016 roku – 691.386,00 zł (przychód), 752.421,12 zł (koszty);

- w 2017 roku – 368.569,94 zł (przychód), 36.154,23 zł (zakup towarów i materiałów), 458.985,33 zł (koszty);

- w 2018 roku – 145.945,06 zł (przychód), 15.777,60 zł (zakup towarów i materiałów), 127.831,59 zł (koszty);

- w 2019 roku (styczeń) – 48.000,00 zł (przychód), 1.375,87 zł (zakup towarów i materiałów), 3.614,55 zł (koszty).

/podatkowa księga przychodów i rozchodów – k. 80-86, zeznanie o wysokości osiągniętego dochodu w 2019 r., informacja o wysokości dochodu w 2019 r. – k. 227-231 odwrót/

Firma płatnika składek posiada wymagalne wierzytelności względem kontrahentów w kwocie ok. 60.000 zł.

/zeznania wnioskodawcy P. T. 01:18:12, 01:29:13 - płyta CD k. 236; 01:18:12 - płyta CD k. 236 w zw. z 00:03:37, 00:12:54, 00:23:33 – płyta CD k. 99, zeznania wnioskodawcy M. T. 00:04:21, 00:35:13, 00:41:05, 00:55:59, 01:03:55 - płyta CD k. 236/

Powyższych ustaleń Sąd Okręgowy dokonał w oparciu o załączone do akt dokumenty, w tym dokumentację osobową, medyczną oraz w oparciu o osobowe źródła dowodowe w postaci zeznań zgłoszonych świadków, a częściowo tylko w oparciu o zeznania wnioskodawców, w zakresie w jakim można było na ich podstawie ustalić, że wnioskodawca M. T. rzeczywiście wykonywał na rzecz płatnika składek w spornym okresie pewne czynności, co nie przesądza o pracowniczym charakterze zatrudnienia.

Oceniając zebrany w sprawie materiał dowodowy Sąd nie dał wiary zeznaniom wnioskodawców M. T. i P. T., w których wskazywali na zatrudnienie na podstawie umowy o pracę. W ocenie Sądu Okręgowego brak jest jakichkolwiek wiarygodnych dowodów potwierdzających wykonywanie pracy przez ubezpieczonego w ramach stosunku pracy. Przeciwno prawdziwości zeznań płatnika składek oraz ubezpieczonego przemawiają, zdaniem Sądu, ustalone okoliczności faktyczne. Sąd nie neguje, że M. T. wykonywał pewne czynności w spornych okresach na rzecz płatnika składek, o których mowa w zeznaniach stron i świadków, jednak zgromadzony materiał dowodowy nie pozwala na przyjęcie, że czynności te ubezpieczony wykonywał w ramach stosunku pracy.

Bezspornym jest, iż powierzone ubezpieczonemu stanowisko kierownika transportu było etatem nowoutworzonym, którego nikt wcześniej przed nim nie zajmował. Wnioskodawcy nie widzieli wcześniej potrzeby zatrudnienia pracownika na takim stanowisku, obaj jako motywy zatrudnienia wskazywali głównie dotyczące konieczności odzyskania długów firmowych, przywrócenia firmie płynności finansowej. Pomimo długotrwałych nieobecności ubezpieczonego, w związku z korzystaniem ze zwolnień lekarskich, co występowało na przestrzeni spornego okresu w dużej częstotliwości skutkowało obecnością w pracy mieszczącą się w przedziale od 1 do 3 miesięcy w ciągu danego roku, płatnik nie zatrudnił pracownika z podobnym zakresem obowiązków. Nie bez znaczenia dla oceny potrzeby zatrudnienia pozostaje fakt korzystania przez ubezpieczonego z urlopu bezpłatnego w 2014 roku w wymiarze prawie pełnego miesiąca. Ponadto z analizy zestawień finansowych płatnika składek wynika, że sytuacja finansowa prowadzonej przez niego firmy nie uzasadniała zatrudnienia kolejnego pracownika, w 2013 roku przyniosła bowiem przychód w wysokości 963.307,98 zł, koszty prowadzenia działalności wyniosły 1.057.700,56 zł a zatem przekroczyły roczny przychód. Co istotne płatnik składek przyznał wprost, że firmy nie stać było na poniesienie kosztów zatrudnienia ubezpieczonego. Wskazać w tym miejscu należy, że w całym spornym okresie firma wykazywała stratę, a jej roczne przychody ulegały znacznemu stopniowemu zmniejszeniu. Absurd tej sytuacji dopełnia fakt podwyższenia ubezpieczonemu wynagrodzenia w 2015 roku, w trakcie przebywania przez niego na zwolnieniu lekarskim. Dowodzi to zdaniem Sądu, że stanowisko, na którym został zatrudniony ubezpieczony, w istocie było zbędne dla potrzeb płatnika.

Ponadto zwrócić należy uwagę, że ubezpieczony w momencie podejmowania zatrudnienia w firmie płatnika składek prowadził pozarolniczą działalność gospodarczą, w ramach której zajmował się kupnem i sprzedażą samochodów oraz prowadził zakład blacharsko – lakierniczy, dodatkowo wiedział, że ma problemy ze zdrowiem (głównie związane ze schorzeniami kręgosłupa i zespołem bezdechu sennego). W ocenie Sądu podejmowanie w takiej sytuacji zatrudnienia w wymiarze pełnego etatu na stanowisku kierownika transportu, dokonującego także napraw samochodów co wymagało dźwigania opon jest zachowaniem racjonalnie nieuzasadnionym.

Ponadto strony nie przedstawiły żadnej dokumentacji na okoliczność świadczenia pracy przez ubezpieczonego w ramach stosunku pracy. Jedynymi dokumentami jakimi legitymuje się płatnik składek ze spornego okresu zatrudnienia ubezpieczonego są akta pracownicze. Dokumentacja kadrowa potwierdza jedynie fakt formalnego jej sporządzenia, a nie jest dowodem faktycznego istnienia pomiędzy stronami stosunku pracy.

Niezależnie od powyższego wskazać należy, że w aktach osobowych brak jest chociażby pisemnego zakresu obowiązków ubezpieczonego, pisma rozwiązującego z nim umowę o pracę czy też świadectwa pracy. W aktach

osobowych nie ma również list obecności rzekomo podpisywanych przez M. T.. Wreszcie akta osobowe nie zawierają dokumentów potwierdzających rozliczenie diet i kosztów podróży ubezpieczonego, który jeździł trzykrotnie do D. w Niemczech celem odzyskiwania długów firmowych.

Nadto pozostała sporządzona dokumentacja osobowa ubezpieczonego zawiera szereg wewnętrznych nieścisłości i rozbieżności. Przykładowo z rocznej karty ewidencji obecności w pracy ubezpieczonego za 2014 rok wynika, że ubezpieczony korzystał z urlopu wypoczynkowego w okresie od 1 października do 5 listopada 2014 roku (26 dni) z zaznaczeniem, że anulowano zwolnienie lekarskie do 5 listopada 2014 roku, natomiast w karcie pracy za ten rok z kolei podano, że urlop wykorzystał w okresie od 1 października do 31 października 2014 roku (23 dni). Znamionym jest przy tym, że w okresie od 1 października do 31 października 2014 roku korzystał ze zwolnienia lekarskiego co wynika z dokumentacji zawartej w aktach ZUS. Istnieją także rozbieżności pomiędzy kartą ewidencji a kartą pracy za wskazany rok w zakresie obecności ubezpieczonego w pracy (np. 2 maja, od 3 listopada do 5 listopada 2014 roku - w karcie ewidencji zaznaczono, że nie świadczył pracy a w karcie pracy wskazano, że ją świadczył). Co istotne wskazanych rozbieżności nie był w stanie wyjaśnić płatnik składek, zapytany wprost o rok 2014.

Kolejno wskazana dokumentacja osobowa ubezpieczonego pozostaje także w sprzeczności z dokumentacją rehabilitacyjną. Pomimo, iż w karcie pracy za 2017 rok wykazano obecność ubezpieczonego w okresie od 10 stycznia do 31 marca 2017 roku, przebywał on w okresie od 13 lutego do 6 marca 2017 roku w Sanatorium (...) w P..

Dodać należy, że nie sporządzono rocznych kart ewidencji obecności w pracy czy kart pracy ubezpieczonego za lata 2018-2019.

Bezspornym jest natomiast, że ubezpieczony zasadniczo nie korzystał w trakcie zatrudnienia z urlopów wypoczynkowych i nie zostały mu wypłacone ekwiwalenty za niewykorzystane urlopy wypoczynkowe. Fakt ten został potwierdzony przez wnioskodawców oraz świadka zatrudnionej na stanowisku księgowej.

Na szczególną uwagę zasługuje natomiast kwestia faktu i ewentualnego sposobu wypłacania ubezpieczonemu wynagrodzenia za pracę. Otóż z materiału dowodowego zebranego w sprawie wynika, że zasadniczo wynagrodzenia za pracę były wypłacane pracownikom płatnika składek w formie przelewu, początkowo zaś i w razie potrzeby w gotówce. W szczególności dowodem wypłaty ubezpieczonemu wynagrodzenia za pracę w spornym okresie nie mogą być załączone do akt sprawy potwierdzenia przelewu w ilości 3 dokonanych w lutym 2014 roku opiewających na kwoty nieadekwatne wysokości określonego wynagrodzenia, ze wskazaniem zresztą w tytule przelewu jedynie imienia i nazwiska ubezpieczonego. Wreszcie na potwierdzenie powyższych twierdzeń wnioskodawcy nie przedłożyli, mimo zobowiązania ich do tego przez Sąd, wydruków odpowiednio z firmowego konta bankowego płatnika składek i konta bankowego ubezpieczonego. Brak jest także dowodów potwierdzających dokonanie wypłat wynagrodzeń za pracę ubezpieczonemu w formie gotówki. Po pierwsze niewiarygodnym, bo sprzecznym z zasadami doświadczenia życiowego i gołosłownym, skoro pozostałym pracownikom płatnika wypłacano wynagrodzenia w formie przelewu, jest podawany przez ubezpieczonego fakt, że wypłaty wynagrodzenia za pracę dokonywał samodzielnie z konta firmowego do rąk własnych, za pośrednictwem księgowej w formie gotówki czy też bezpośrednio z rąk płatnika składek – taki skomplikowany sposób rzekomego faktu wypłaty wynagrodzenia za pracę wskazywał ubezpieczony. Po wtóre ubezpieczony nie dokonywał pokwitowań odbioru wynagrodzeń na kartach wynagrodzeń.

Dodatkowo wątpliwości Sądu budzi ewentualna zdolność ubezpieczonego do pracy w toku trwania spornej umowy o pracę wobec faktu niekierowania ubezpieczonego przez płatnika składek na badania kontrolne po zakończeniu każdego „długotrwałego zwolnienia lekarskiego. W aktach osobowych ubezpieczonego brak jest takich zaświadczeń lekarskich, sporządzono jedynie zaświadczenie lekarskie o braku przeciwwskazań do podjęcia pracy na wskazanym stanowisku. Sam ubezpieczony przyznał, że nie był na badania kontrolne kierowany, a w zakresie zaświadczenia dotyczącego badań wstępnych zasłaniał się niepamięcią co szczegółów ich przeprowadzenia. Wskazać także należy, że M. T. ewidentnie nie wskazał wszystkich podmiotów, u których się leczył, w obszernej dokumentacji zgromadzonej w aktach sprawy na podstawie informacji z NFZ brak jest zaświadczeń lekarskich, na podstawie których ubezpieczony stawał się niezdolny do pracy w trakcie trwania spornej umowy o pracę. Wreszcie przypomnieć należy również

sytuację, kiedy ubezpieczony w okresie wykazanym w aktach osobowych jako okres obecności w pracy, przebywał w sanatorium. Zdaniem Sądu niewykluczonym jest zatem, że okoliczność stanu zdrowia ubezpieczonego była faktycznym powodem jego zatrudnienia.

Wreszcie przede wszystkim zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie potwierdza, aby płatnik składek kierował pracą ubezpieczonego, w szczególności, aby wskazywał na konkretne bieżące zadania do realizacji związane z powierzonym stanowiskiem kierownika transportu. Jest to istotne, jeżeli uwzględni się, że zatrudnienie pracownicze opiera się na staranności, a nie rezultacie. W szczególności co jest bezsporne w sprawie, płatnik składek w okresie od 10 sierpnia 2013 roku do 23 listopada 2016 roku był zatrudniony na terenie Wielkiej Brytanii na stanowisku ochroniarza przy obsłudze monitoringu (6 kamer), w systemie zmianowym co uniemożliwiało, kierując się zasadami doświadczenia życiowego, zdaniem Sądu kierowanie pracą ubezpieczonego w tym okresie. Zwłaszcza, że sam płatnik składek przyznał wprost, że w okresie jego pobytu w Wielkiej Brytanii firmą kierował ubezpieczony. Natomiast twierdzenia obu wnioskodawców co do faktu, że płatnik pozostawał z ubezpieczonym w stałym kontakcie online co do kierowania jego pracą pozostają gołosłowne. Ze zgromadzonego materiału dowodowego nie wynika także, aby ubezpieczony był rozliczany z wyników swojej pracy, ani też aby wykonywał on obowiązki w określonym czasie, pomimo iż w spornej umowie o pracę określono pełen wymiar czasu pracy. Z zeznań obu wnioskodawców wynika bowiem, że ubezpieczony miał nienormowany czas pracy. Nadto zarówno z zeznań obu wnioskodawców i świadków (kierowców oraz księgowej) wynika, że to ubezpieczony - a nie płatnik składek - wydawał polecenia pracownikom płatnika (jeden z kierowców W. M. wskazał nawet wprost, że „ubezpieczonego traktował jak szefa firmy”). Dodatkowo to ubezpieczony kierował kierowców na badania profilaktyczne. Sam ubezpieczony stwierdził, że „gdy przejął obowiązki, wówczas płatnik rzadko zajmował się firmą”. Z zeznań obu wnioskodawców wynika także, że ubezpieczony miał dostęp do wszystkich firmowych kont bankowych, z zeznań kierowców zaś, że to ubezpieczony wypłacał kierowcom wynagrodzenia za pracę w razie potrzeby w gotówce. Nadto M. T. był upoważniony do podpisywania wszystkich dokumentów w imieniu pracodawcy. Wreszcie załączona przez ubezpieczonego korespondencja e-mailowa ubezpieczonego m.in. z kontrahentami i dłużnikami firmy potwierdza, iż ubezpieczony zachowywał się nie jak pracownik a właściciel firmy płatnika składek. Reasumując, nie może być w takich okolicznościach mowy o jakimkolwiek podporządkowaniu pracowniczym.

Reasumując z zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego nie wynika, aby pomiędzy stronami spornej umowy o pracę w ogóle doszło do nawiązania stosunku pracy, brak jest bowiem na to jakichkolwiek dowodów. Ustalone okoliczności przemawiają natomiast za przyjęciem, że strony kwestionowanej umowy o pracę zawierając ją, miały inny cel niż jej wykonywanie.

Sąd pominął dowód z dokumentacji medycznej i rehabilitacyjnej z (...) SA (k.167), Wojewódzkiego Zespołu ZOZ Centrum (...) (k. 170), Wojewódzkiego (...) Centrum Onkologii i Traumatologii im. M. K. w Ł. (k. 173), (...) sp. z o.o. (k. 176), (...) Sp z o.o., sp k. (k. 199), okulistycznej ze Szpitala św. Rodziny (k. 205), (...) sp. z o.o. (k. 211), (...) R.W. S. Sp. j. (k. 215), (...) Szpitala (...) im. WAM (k. 217), (...) sp. z o.o. (k. 221-221 odwrót) albowiem dokumentacja ta nie dotyczy spornego okresu.

Sąd oddalił wniosek pełnomocnika ZUS o odroczenie rozprawy wobec dostatecznego wyjaśnienia wszystkich istotnych spornych okoliczności sprawy na podstawie dotychczas zebranego w sprawie materiału dowodowego. Wniosek ten zmierzałby jedynie do przedłużenia postępowania. Sąd natomiast odroczył ogłoszenie wyroku do czasu złożenia przez stronę odwołującą dokumentów w sprawie, do których złożenia wnioskodawcy zostali zobowiązani na rozprawie bezpośrednio poprzedzającej wydanie orzeczenia w sprawie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołania wnioskodawców nie zasługują na uwzględnienie i jako takie podlegają oddaleniu.

Zgodnie z treścią art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 8 ust. 1, art. 11 ust. 1, art.12 ust. 1 i art. 13 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2019 r. poz. 300 ze zm.), pracownicy, to jest osoby fizyczne

pozostające w stosunku pracy, podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym tj. emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu w okresie od nawiązania stosunku pracy do jego ustania.

Stosownie do treści art. 1 ust 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (tekst jednolity: Dz. U. z 2017 r. poz. 1368 ze zm.) osobom tym, w razie choroby lub macierzyństwa, przysługują świadczenia pieniężne na warunkach i w wysokości określonych ustawą.

W myśl art. 4 w ust. 1 ustawy zasiłkowej ubezpieczony podlegający obowiązkowo ubezpieczeniu nabywa prawo do zasiłku chorobowego po upływie 30 dni nieprzerwanego ubezpieczenia chorobowego.

Według zaś art. 4 ust. 3 pkt 3 przywołanego przepisu od pierwszego dnia ubezpieczenia chorobowego prawo do zasiłku chorobowego przysługuje ubezpieczonym obowiązkowo, którzy mają wcześniejszy co najmniej 10-letni okres obowiązkowego ubezpieczenia chorobowego.

O uznaniu stosunku łączącego strony za stosunek pracy rozstrzygają przepisy prawa pracy.

Według art. 22 § 1 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 roku kodeks pracy (tekst jednolity Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94 ze zm.), przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem.

Do cech pojęciowych pracy stanowiącej przedmiot zobowiązania pracownika w ramach stosunku pracy należą osobiste i odpłatne jej wykonywanie w warunkach podporządkowania. Zgodnie ze stanowiskiem judykatury stosunek ubezpieczeniowy jest następczy wobec stosunku pracy i powstaje tylko wówczas, gdy stosunek pracy jest realizowany. Jeżeli stosunek pracy nie powstał bądź też nie jest realizowany, wówczas nie powstaje stosunek ubezpieczeniowy, nawet jeśli jest odprowadzana składka na ubezpieczenie społeczne (wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 17 stycznia 2006 r. III AUa 433/2005, Wspólnota (...)). Podleganie pracownikemu tytułowi ubezpieczenia społecznego jest uwarunkowane nie tyle opłacaniem składek ubezpieczeniowych, ile legitymowaniem się statusem pracownika rzeczywiście świadczącego pracę w ramach ważnego stosunku pracy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2005 r. o sygn. akt II UK 43/05, OSNAPiUS rok 2006/15 – 16/251).

W przedmiotowej sprawie organ rentowy stanął na stanowisku, że umowa o pracę z dnia 14 października 2013 roku zawarta między płatnikiem składek P. T. a ubezpieczonym M. T., jest nieważna, bowiem nie doszło do nawiązania stosunku pracy.

W ocenie Sądu poczynione w sprawie ustalenia uzasadniają stwierdzenie, iż zakwestionowana przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych umowa o pracę została zawarta dla pozorów, to jest bez zamiaru realizacji obowiązków z niej wynikających, a jedynie w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

Zgodnie z art. 83 § 1 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów.

Z czynnością prawną pozorną mamy do czynienia wówczas, gdy występują, łącznie następujące warunki: oświadczenie woli musi być złożone tylko dla pozorów, oświadczenie woli musi być złożone drugiej stronie, adresat oświadczenia woli musi zgadzać się na dokonanie czynności prawnej jedynie dla pozorów, czyli być aktywnym uczestnikiem stanu pozorności. Pierwsza i zasadnicza cecha czynności pozornej wyraża się brakiem zamiaru wywołania skutków prawnych, jakie prawo łączy z tego typu i treścią złożonego oświadczenia. Jest to zatem z góry świadoma sprzeczność między oświadczonymi

a prawdziwymi zamiarami stron, czyli upozorowanie stron na zewnątrz i wytworzenie przeświadczenia dla określonego kręgu (otoczenia), nie wyłączając organów władzy publicznej, że czynność o określonej treści została skutecznie dokonana. Jednakże zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, wyrażonym w wyroku z dnia 14 marca 2001 roku (sygn. akt III UKN 258/00, opubl. OSNAP 2002/21/527), nie można przyjąć pozorowości oświadczeń woli

o zawarciu umowy o pracę, gdy pracownik podjął pracę i ją wykonywał, a pracodawca świadczenie to przyjmował. Nie wyklucza to rozważenia, czy w konkretnym przypadku zawarcie umowy zmierzało do obejścia prawa (art. 58 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p.).

O czynności prawnej mającej na celu obejście ustawy można mówić wówczas, gdy czynność taka pozwala na uniknięcie zakazów, nakazów lub obciążeń wynikających

z przepisu ustawy i tylko z takim zamiarem została dokonana. Nie jest natomiast obejściem prawa dokonanie czynności prawnej w celu osiągnięcia skutków, jakie ustawa wiąże z tą czynnością prawną. Skoro z zawarciem umowy o pracę ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych wiąże obowiązek ubezpieczenia emerytalno-rentowego, chorobowego

i wypadkowego, podjęcie zatrudnienia w celu objęcia ubezpieczeniem i ewentualnego korzystania ze świadczeń z tego ubezpieczenia nie może być kwalifikowane jako obejście prawa.

W sytuacji, gdy wolą stron zawierających umowę było faktyczne nawiązanie stosunku pracy i doszło do świadczenia pracy za wynagrodzeniem, sama świadomość jednej ze stron umowy, a nawet obu stron, co do wystąpienia w przyszłości zdarzenia uprawniającego do świadczeń z ubezpieczenia społecznego, nie daje podstawy do uznania, że umowa miała na celu obejście prawa (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 lipca 2008 r., sygn. akt II UK 334/07, opubl. L.).

Sąd Okręgowy w całości podziela stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 24 lutego 2010 roku w sprawie o sygn. akt II UK 204/09 (Lex nr 590241), iż o tym czy strony istotnie nawiązały stosunek pracy stanowiący tytuł ubezpieczeń społecznych nie decyduje samo formalne zawarcie umowy o pracę, wypłata wynagrodzenia, przystąpienie do ubezpieczenia i opłacenie składki, wystawienie świadectwa pracy, ale faktyczne i rzeczywiste realizowanie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy, a wynikających z art. 22 § 1 k.p. Istotne więc jest, aby stosunek pracy zrealizował się przez wykonywanie zatrudnienia o cechach pracowniczych.

Nadto Sąd Najwyższy w wyrok z dnia 25 stycznia 2005 roku (II UK 141/04, OSNP 2005/15/235), stwierdza, że stronom umowy o pracę, na podstawie której rzeczywiście były wykonywane obowiązki i prawa płynące z tej umowy, nie można przypisać działania w celu obejścia ustawy (art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p.)

W uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2010 roku w sprawie o sygn. akt I UK 43/10 (Lex nr 619658) wskazano, że umowa o pracę jest zawarta dla pozorów, a przez to nie stanowi tytułu do objęcia ubezpieczeniami społecznymi, jeżeli przy składaniu oświadczeń woli obie strony mają świadomość, że osoba określona w umowie jako pracownik nie będzie świadczyć pracy, a podmiot wskazany jako pracodawca nie będzie korzystać z jej pracy, czyli strony z góry zakładają, iż nie będą realizowały swoich praw i obowiązków wypełniających treść stosunku pracy. Skoro z zawarciem umowy o pracę ustawa z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych wiąże obowiązek ubezpieczenia emerytalnego i rentowych oraz wypadkowego i chorobowego, to podjęcie zatrudnienia w celu objęcia tymi ubezpieczeniami i ewentualnie korzystania z przewidzianych nimi świadczeń nie jest obejściem prawa.

W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2010 roku w sprawie o sygn. akt I UK 74/10 (Lex numer 653664) stwierdzono zaś, że podstawą ubezpieczenia społecznego jest rzeczywiste zatrudnienie, a nie sama umowa o pracę (art. 22 k.p., art. 6 ust. 1 pkt 1 i art. 13 pkt 1 w/w ustawy). Umowa o pracę nie jest czynnością wyłącznie kauzalną, gdyż w zatrudnieniu pracowniczym chodzi o wykonywanie pracy. Brak pracy podważa sens istnienia umowy o pracę. Innymi słowy jej formalna strona, nawet połączona ze zgłoszeniem do ubezpieczenia społecznego, nie stanowi podstawy takiego ubezpieczenia.

Z powyższego jednoznacznie wynika, że motywacja skłaniająca do zawarcia umowy o pracę nie ma znaczenia dla jej ważności przy tym wszak założeniu, że nastąpiło rzeczywiste jej świadczenie zgodnie z warunkami określonymi w art. 22 § 1 k.p. Tym samym nie można byłoby czynić odwoływacemu zarzutów, że zawarł kwestionowaną umowę o pracę

jedynie w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczeń społecznych, pod tym wszakże warunkiem, że na podstawie tej umowy realizowałyby zatrudnienie o cechach pracowniczych.

Zgodnie z poglądem wyrażonym przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 6 sierpnia 2013 roku, sygn. akt II UK 11/13 (LEX Nr 1375189) jeżeli strony umowy o pracę nie zamierzają wywołać skutku prawnego w postaci nawiązania stosunku pracy, a ich oświadczenia uzewnętrznione umową o pracę zmierzają wyłącznie do wywołania skutku w sferze ubezpieczenia społecznego, to taka umowa jako pozorna jest nieważna (art. 83 § 1 k.c.).

Głównym celem zawarcia umowy o pracę winno być nawiązanie stosunku pracy, a jedynie rezultatem i pośrednim celem zatrudnienia jest uzyskanie wskazanych korzyści. Podkreślić przy tym należy, że zarówno przepisy prawa pracy, prawa ubezpieczeń społecznych, jak i przepisy ustrojowe pozwalają kształtować elementy stosunku pracy zgodnie z wolą stron.

Pozorność umowy o pracę ma miejsce nie tylko wówczas, gdy mimo jej zawarcia praca w ogóle nie jest świadczona, ale również wtedy, gdy jest faktycznie świadczona, lecz na innej podstawie niż umowa o pracę. W każdym przypadku decydujące znaczenie ma treść umowy i okoliczności faktyczne jej wykonywania. Podporządkowanie jest jedną z najistotniejszych cech stosunku pracy. Jej brak jest wystarczający do uznania, że wykonywana praca nie jest świadczona w ramach stosunku pracy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 lipca 2009 r., sygn. akt I UK 43/09, LEX nr 529772).

Mając na uwadze dotychczas poczynione rozważania prawne należy podkreślić, że w realiach niniejszej sprawy Sąd Okręgowy w celu dokonania kontroli prawidłowości zaskarżonej decyzji organu rentowego musiał zatem badać, czy pomiędzy odwołującymi istotnie doszło do nawiązania i realizacji stosunku pracy w warunkach określonych w art. 22 § 1 k.p.

W tej sytuacji do Sądu należało przeprowadzenie oceny, czy analizowany stosunek prawny nosił konstytutywne cechy stosunku pracy.

W tym celu Sąd zbadał, czy M. T. osobiście świadczył pracę podporządkowaną pracodawcy (pod kierownictwem pracodawcy) w sposób ciągły, odpłatny, na rzecz i ryzyko pracodawcy. Dokonanie powyższego ustalenia miało bowiem znaczenie dla objęcia ubezpieczonego obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi: emerytalnym, rentowymi, chorobowym oraz wypadkowym z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę.

Zdaniem Sądu analiza zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego prowadzi do wniosku, że ubezpieczony w spornym okresie zatrudnienia wykonał pewne czynności na rzecz płatnika składek. Należało jednak zważyć, czy przy uwzględnieniu całokształtu treści stosunku prawnego realizowanego przez strony, czynności były świadczone w ramach zatrudnienia pracowniczego.

Wstępnie wskazać także należy, że zaoferowane ubezpieczonemu stanowisko pracy w ramach zawartej umowy kierownika transportu było etatem utworzonym specjalnie na potrzeby usankcjonowania podpisanej umowy o pracę. Nadto płatnik składek nie zatrudnił nikogo na zastępstwo wnioskodawcy, przejmując jego obowiązki.

Niezależnie od powyższego podkreślenia wymaga, że cała dokumentacja osobowa ubezpieczonego obarczona jest szeregiem nieścisłości i rozbieżności w zakresie rocznych kart ewidencji obecności w pracy i kart pracy. Zmieniennym jest, że w okresie od 1 października do 31 października 2014 roku wskazywanym w dokumentacji jako okres urlopu wypoczynkowego ubezpieczony korzystał ze zwolnienia lekarskiego co wynika z dokumentacji zawartej w aktach ZUS. Kolejno w karcie pracy za 2017 rok wykazano obecność ubezpieczonego w okresie od 10 stycznia do 31 marca 2017 roku, tj. w okresie, w którym przebywał on w okresie od 13 lutego do 6 marca 2017 roku w Sanatorium (...) w P..

Co istotne bezspornym jest, że ubezpieczony zasadniczo nie korzystał w trakcie zatrudnienia z urlopów wypoczynkowych i nie zostały mu wypłacone ekwiwalenty za niewykorzystane urlopy wypoczynkowe.

Gołosłowne okazały się nadto twierdzenia w zakresie wypłaty wynagrodzenia za pracę ubezpieczonemu. Szereg nieścisłości z tym związanych omówiono w ocenie materiału dowodowego.

Wątpliwości Sądu wzbudziła się również kwestia zdolności do pracy ubezpieczonego, w kontekście braku wykonywania badań profilaktycznych po zakończeniu korzystania ze zwolnień lekarskich. Co więcej ubezpieczony przyznał, że nie pamięta nawet badań wstępnych. Uwadze Sądu nie umknął także fakt, że ubezpieczony nie przedłożył pełnej dokumentacji lekarskiej, z której wynikały wystawione zwolnienia lekarskie.

Wskazać także należy, że pracodawca nie miał ekonomicznych podstaw do zatrudnienia ubezpieczonego, z tak wysokim wynagrodzeniem, biorąc pod uwagę jego trudną sytuacją finansową (straty).

Sąd nie przeczy, że M. T. pewne czynności na rzecz płatnika wykonywał, ułatwiając w ten sposób w znaczny sposób prowadzenie działalności gospodarczej płatnikowi składek P. T., który jest jego ojcem.

Sąd Okręgowy ustalił, że ubezpieczony nie miał określonych godzin pracy, miejsca świadczenia pracy, brak jest w aktach osobowych deklarowanych list obecności. Przynajmniej przede wszystkim przebywał on w domu, pod telefonem i wykonywał pewne czynności w razie zaistnienia takiej potrzeby. Swoje obowiązki wykonywał w różnym wymiarze godzinowym, nie był w stanie określić dokładnego wymiaru. Ubezpieczony nie był na bieżąco kontrolowany przez płatnika z realizacji zadań, jakie należały do ustalonego zakresu obowiązków, co wynika w szczególności z tego, że nie przedstawił żadnych notatek, raportów, czy korespondencji z płatnikiem składek. W aktach osobowych brak jest chociażby dokumentów potwierdzających rozliczenie diet i kosztów podróży ubezpieczonego, który jeździł trzykrotnie do D. w Niemczech celem odzyskiwania długów firmowych. Jest to istotne tym bardziej, że w okresie od 10 sierpnia 2013 roku do 23 listopada 2016 roku płatnik składek był zatrudniony na terenie Wielkiej Brytanii na stanowisku ochroniarza przy obsłudze monitoringu, w systemie zmianowym, co w znacznym stopniu utrudniałoby kierowanie pracą ubezpieczonego w tym okresie. Twierdzenia obu wnioskodawców co do faktu, że płatnik pozostawał z ubezpieczonym w stałym kontakcie online co do kierowania jego pracą pozostają gołosłowne. Co więcej, z materiału dowodowego wynika, że ubezpieczony zachowywał się i był traktowany przez pracowników płatnika składek jak właściciel firmy, tj. wydawał polecenia, zwłaszcza kierowcom, miał dostęp do wszystkich kont firmowych, zdarzało mu się wypłacać wynagrodzenie za pracę kierowcom w gotówce, nadto był upoważniony do podpisywania wszystkich dokumentów w imieniu pracodawcy. Wreszcie wskazać trzeba, że ubezpieczony w trakcie trwania spornej umowy o pracę, równolegle prowadził pozarolniczą działalność gospodarczą, a zatem miał ograniczone możliwości czasowe na wykonywanie obowiązków wynikających ze spornej umowy o pracę.

Jeszcze raz należy podkreślić, że ubezpieczony świadcząc na rzecz płatnika pewne czynności nie był podporządkowany, ani co do miejsca ich wykonywania, ani co do czasu pracy. Zgromadzony materiał dowodowy nie pozwala też uznać, że wykonywanie tych czynności odbywało się pod kierownictwem pracodawcy.

Zdaniem Sądu Okręgowego, elementem charakterystycznym umowy o pracę, którego analizowany stosunek prawny na pewno nie zawierał, jest wykonywanie pracy w ramach podporządkowania pracowniczego. Już z zeznań samych wnioskodawców wynika swoboda ubezpieczonego co do miejsca i czasu wykonywania pracy. W ocenie Sądu, takie ustalenia wykluczają uznanie, że sporne zatrudnienie miało cechy zatrudnienia pracowniczego.

Przynajmniej przede wszystkim zwrócić należy uwagę na to, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy w postaci jedynie akt osobowych nie potwierdza, aby płatnik składek kierował pracą ubezpieczonego, w szczególności, aby wskazywał na konkretne bieżące zadania do realizacji związane z powierzonym stanowiskiem, które by modyfikował biorąc pod uwagę ilość i wyniki pracy dotychczas wykonanej. Jest to istotne, jeżeli uwzględni się, że zatrudnienie pracownicze odwołuje się do staranności, a nie rezultatu. Ze zgromadzonego materiału dowodowego nie wynika także, aby płatnik składek wydawał polecenia, co do bieżącego wykonywania pracy.

Ustawodawca zastrzegł w przepisie art. 22 § 1 k.p., że pracownik wykonuje pracę pod kierownictwem pracodawcy, przy czym nie zdefiniował tej cechy zatrudnienia.

W literaturze przedmiotu zinterpretowano, że kierownictwo pracodawcy przejawia się w poleceniach, podporządkowaniu organizacyjnym oraz podporządkowaniu represywnym i dystrybucyjnym. Nie jest jednak jasne, czy wszystkie przejawy kierownictwa pracodawcy muszą występować jednocześnie i z pełnym nasileniem. Zmieniające się warunki i potrzeby świadczenia pracy zrodziły dylemat. Sprowadza się on do pytania, czy niewystępowanie w trakcie zatrudnienia (lub występowanie w ograniczonym rozmiarze) poleceń podmiotu zatrudniającego, jak również pozostałych cech kierownictwa, pozwala na uznanie istnienia stosunku pracy. Wydaje się, że odpowiedzią orzecznictwa jest konstrukcja podporządkowania autonomicznego. Sąd Najwyższy przyjął, że podporządkowanie pracownika (art. 22 § 1 k.p.) może polegać na określeniu przez pracodawcę czasu pracy i wyznaczeniu zadań, natomiast co do sposobu ich realizacji pracownik ma pewien zakres swobody (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 września 1999 r., I PKN 277/99, OSNAPiUS 2001 nr 1, poz. 18, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2002 r., I PKN 776/00 OSNP 2004 nr 6, poz. 94.).

Do koncepcji tej nawiązywał Sąd Najwyższy również w późniejszych orzeczeniach (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 2006 r., I PK 146/05, OSNP 2007, nr 5-6, poz. 67, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 października 2007 r., III UK 70/07, OSNP 2008, nr 23-24, poz. 366).

W literaturze przedmiotu (T. L., W sprawie podporządkowania pracownika, (w: Współczesne problemy prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, red. L. F. i Ł. P., W. 2011, s.120-121) można odnaleźć stanowiska wyrażające dezaprobatę dla wskazanej linii orzeczniczej. Wskazuje się, że koncepcja podporządkowania autonomicznego może prowadzić do rozmycia pojęcia podporządkowania i do otwarcia prawa pracy dla stosunków samodzielnego zatrudnienia, które nie powinny korzystać z ochrony właściwej dla stosunku pracy (A. Musiała, Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 2006 r., I PK 146/05, Gdańskie Studia Prawnicze – Przegląd Orzecznictwa 2009, nr 1, poz. 127).

W dyskusji dotyczącej relacji zachodzących między stronami stosunku pracy nie brak również wypowiedzi, że koncepcja podporządkowania autonomicznego koresponduje z dokonującymi się przemianami na rynku pracy (L. M., Podporządkowanie pracownicze jako zmieniająca się cecha stosunku pracy, (w:) Współczesne problemy prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, red. L. F. i Ł. P., W. 2011, s.126-130).

Przyjmując za punkt odniesienia elastyczną koncepcję podporządkowania autonomicznego, należy dostrzec, że w jej ramach kierownictwo pracodawcy polega na określeniu czasu i skonkretyzowaniu zadań, przy jednoczesnym nie ingerowaniu w sposób ich realizacji. Analiza dowodów przedstawionych w trakcie postępowania przez strony, nie pozwala na przyjęcie, że M. T. pracował według takiego modelu.

Wnioskodawcy nie stosowali żadnego sposobu rozliczenia z wykonania zadań przez ubezpieczonego, nie ma bowiem na to żadnych dowodów. Nie tylko bowiem brak jest raportów składanych przez ubezpieczonego, ale w ogóle brak jakiegokolwiek ucieleśnienia jego pracy choćby w formie odręcznej notatki czy korespondencji z płatnikiem składek. Z zeznań P. T. nie wynika, aby wyznaczano ubezpieczonemu na bieżąco skonkretyzowane zadania i czas ich wykonania, a przeciwnie płatnik składek przyznał, że w tym zakresie M. T. miał elastycznie wyznaczone miejsce i czas pracy. Oznacza to, że nie ma podstaw do przyjęcia, że ubezpieczony świadczył pracę w warunkach kierownictwa pracodawcy, nawet przyjmując, że występowało ono w formie podporządkowania autonomicznego.

Poczynione stwierdzenie jest ważne, gdy założy się, że praca pod kierownictwem w myśl art. 22 § 1 k.p., jest jedną z najważniejszych cech w procesie typizacji charakteru stosunku prawnego łączącego strony (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 marca 1965 r., III PU 28/64, OSNCP 1965, nr 9, poz. 157).

Jasne przy tym jest, że cechy podporządkowania pracowniczego mogą być

w określonym zakresie charakterystyczne również dla zobowiązań cywilnoprawnych, a nadto, że mogą występować z różnym nasileniem (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 października 2003 r., I PK 466/02 Pr. Pracy 2004, nr 3, s. 35).

Dlatego zasadne jest rozważenie reguły umożliwiającej rozróżnienie, czy dany stan faktyczny charakteryzuje się podporządkowaniem pracowniczym, czy też więź łącząca strony nosi znamiona innej zależności (zbliżonej do kierownictwa pracodawcy). Ma to znaczenie, gdy weźmie się pod uwagę, że umowa mająca za przedmiot świadczenie pracy nie może mieć mieszanego charakteru, łączącego elementy umowy o pracę i umowy cywilnoprawnej (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2002 r., I PKN 786/00, OSNP 2004, nr 2, poz.23. Z. K., Rodzaje kontraktów menedżerskich, (...) 1999, nr 7, s. 12).

Sprawia to, że kwalifikacji prawnej umów o świadczenie pracy (usług) można dokonywać jedynie metodą typologiczną, to jest przez rozpoznanie i wskazanie cech przeważających (dominujących).

Nie można przy tym pominąć, że decydujące znaczenie w procesie rozróżniania charakteru stosunku prawnego łączącego strony ma sposób wykonywania umowy, a w szczególności realizowanie przez kontrahentów – nawet wbrew postanowieniom umownym – tych cech, które charakteryzują umowę o pracę (T. Romer, Prawo pracy. Komentarz, Warszawa 2000, s.101, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 listopada 2008 r., II UK 209/08, Lex nr 737398).

Zasada ta jest powszechnie uznawana i akceptowana w doktrynie oraz praktyce i w konsekwencji dla oceny zobowiązania pracowniczego drugoplanowe znaczenie ma nazwa umowy oraz deklarowana w chwili jej zawarcia treść. Ważne jest, w jaki sposób strony kształtują więź prawną w trakcie jej trwania. Zważywszy, że ustawodawca nie zdecydował się na wskazanie dla stosunku pracy elementów przedmiotowo istotnych, zrozumiałe jest, że klasyfikacja doniosłości cech charakterystycznych zobowiązania pracowniczego jest problematyczna. Mimo to za prawidłowy należy uznać pogląd podkreślający konieczność występowania kierownictwa pracodawcy w stosunkach pracy. Więż tą cechuje praca pod kierownictwem, które stanowi element sine qua non każdego zatrudnienia pracowniczego. Formułując tą tezę nie można pomijać, że kierownictwo pracodawcy w procesie rozróżniania reżimów umownych ma niewątpliwie pierwszoplanowe znaczenie. Jest tak dlatego, że nie występuje ono przy umowach cywilnoprawnych. Słuszne jest zatem stanowisko, zgodnie z którym kierownictwo pracodawcy jest jedyną cechą rzeczywiście odróżniającą stosunek pracy od umów cywilnoprawnych (Z. Hajn, glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 1998 r., II UKN 394/98, OSP 2000, nr 12, poz. 177).

Przenosząc wskazane zapatrywanie do stanu faktycznego sprawy, należy przyjąć, że określenie zadań pracownika jedynie poprzez zadaniowe wskazanie zakresu obowiązków, jak również niestosowanie żadnego sposobu weryfikacji i rozliczania wyników pracy ubezpieczonego, brak podporządkowania co do miejsca i czasu pracy w jakim wykonywał na rzecz płatnika pewne czynności, o których zeznali świadkowie i strony, przesądza o tym, że sporny stosunek prawny nie nosił cechy pracowniczego podporządkowania, a z drugiej strony kierownictwa pracodawcy nad pracą wykonywaną przez ubezpieczonego. Konkluzja ta oznacza również, że stron nie łączyła umowa o pracę. W rezultacie Sąd uznał, że wykonywane przez ubezpieczonego na rzecz płatnika składki czynności nie odbywały się w reżimie charakterystycznym dla stosunku pracy, tj. zgodnie z dyspozycją art. 22 § 1 k.p.

Dodać należy, że swoboda kontraktowa stron nie jest wartością absolutną. Strony mogą łączyć się dowolną więzią prawną, w tym umową o pracę, ale wybierając ten model zatrudnienia zobowiązane są przestrzegać jego cech charakterystycznych. O wykreowaniu stosunku pracy nie decyduje wyłącznie wola stron. Jest ona nieodzowna przy nawiązaniu zatrudnienia pracowniczego, jednak w sytuacji, gdy strony realizują więź prawną w oderwaniu od jej konstrukcyjnych cech, możliwe i konieczne jest zweryfikowanie charakteru prawnego zobowiązania. Zapatrywanie to wynika z przyjęcia założenia, że o rodzaju umowy decydują w pierwszej kolejności przepisy prawa.

Czynność prawna – jaką jest w realiach niniejszej sprawy umowa o pracę zawarta przez strony - jest sprzeczna z ustawą tzn. przepisem art. 22 § 1 k.p. w tym znaczeniu, że strony zawarły i realizowały w istocie inne zobowiązanie, którego przedmiotem było wykonywanie pewnych czynności na rzecz firmy (...), ale nie w reżimie stosunku pracy.

Przedstawione konkluzje znalazły potwierdzenie również w innych okolicznościach sprawy, a zwłaszcza znaczenie miała kwestia rozmiaru rzeczywiście świadczonej pracy, elastycznego czasu w jakim miała być wykonywana, dowolnego miejsca, gdzie ubezpieczony ją świadczył, braku wytycznych co do sposobu realizacji konkretnych zadań i braku kontroli nad sposobem i czasem wykonywania pracy oraz braku jakiegokolwiek rozliczania z zadań na bieżąco, co przeczy podporządkowaniu pracodawcy. Za odmową uznania spornego stosunku prawnego za stosunek pracy przemawiała ilość i rodzaj faktycznie wykonanej przez ubezpieczonego pracy.

W ocenie Sądu pomimo, że motywacja towarzysząca zawarciu umowy o pracę jest nieistotna, to jednak należy wskazać, że wykonywanie przez ubezpieczonego pewnych czynności na rzecz płatnika nie odpowiada reżimowi stosunku pracy, co skutkuje przyjęciem, że płatnik składek i ubezpieczony nie realizowali więzi o znamionach pracowniczych.

Z powyższych względów, Sąd Okręgowy uznał, że strony nie były związane umową o pracę, gdyż sporny stosunek prawny nie nosił konstytutywnej cechy umowy o pracę, wynikającej z art. 22 § 1 k.p., jaką jest pracownicze podporządkowanie.

Kwalifikacja ta ma znaczenie z dwóch powodów:

- po pierwsze, zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 11 ust. 1 oraz art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych, prowadzi do uznania, że M. T. nie podlega ubezpieczeniom społecznym jako pracownik u odwołującego się płatnika,
- po drugie, stanowisko to, zważywszy na treść zaskarżonej przez wnioskodawców decyzji uniemożliwia wypowiedzenie się co do podlegania ubezpieczeniu społecznemu ubezpieczonego na innej podstawie prawnej.

Sąd Okręgowy nie może w tym postępowaniu tej kwestii przesądzać, gdyż przedmiotem zaskarżonej decyzji jest wyłącznie podleganie ubezpieczeniom społecznym jako pracownik (art. 6 ust 1 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych).

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy orzekł jak w punkcie pierwszym sentencji wyroku na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Uwzględniając wniosek pełnomocnika organu rentowego w przedmiocie kosztów procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. w pkt 2 sentencji wyroku. Sąd Okręgowy zasądził od M. T. i P. T. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w Ł. kwoty po 180,00 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego – stosownie do treści § 9 ust. 2 w zw. z § 15 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2018 r., poz. 265).

K.W.